

BERDIN ELIKATZEN AL GARA?

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Elikagaiei dagokienez munduan dagoen desberdinkeria.

Lankidetza eta taldeko lana.

Garapen jasangarriko 1., 2. eta 12. helburuak.

Iraupena

Saio bat.

Beharko dugun materiala

Margoak, talde bakoitzeko bost (gorria, urdina, horia, marroia eta orlegia).

Taldeentzako lanerako fitxak.

Otorduak antolatzeako laukien txantiloia.

Eranskineko fitxak eta irudia.

Aurretiazko oharra

Jarri ikasleak taldeka. Taldeek munduko herrialdeak ordezkatzeko dituzte, Giza Garapenaren Indizearen (GGI) arabera. Ikasgela bakoitzean askotariko ikasleak egongo direnez, jarduera hau bi modutara egin dezakezue, 1. taulako herrialdeetako herritarren ehunekoa islatzen saiatuz betiere:

- Jarri ikasleak lau taldetan banatuta. Talde bakoitzean egongo den ikasle kopurua GGiren lau mailetakoko herritarrekiko proportzionala izango da. 1. taulako laugarren zutabea.
- Jarri ikasleak hamar taldetan banatuta. Talde kopurua GGiren lau banaketetako herrialdeetako herritarrekiko proportzionala izango da. 1. taulako bosgarren zutabea daude jasota.

Zenbat talde sortu erabaki ondoren, inprimatu talde bakoitzarentzat laukien txantiloia, ahal dela A3 tamainan.

1. taula

GGI sailkapena	Jardueran izango duen izena	Biztanle kopurua		Taldea kopurua
		Milioiak	Munduko biztanleriaren %	
Oso altua (66 herrialde)	A	1.439	% 19	2
Altua (52 herrialde)	B	2.379	% 32	3
Ertaina (36 herrialde)	C	2.733	% 37	4
Baxua (32 herrialde)	D	926	% 12	1

Taldeek margotu ditzaketen laukiek herrialde horietako bakoitzean pertsona horientzat eskuragarri dagoen elikagai kopurua adierazten dute.

Elikagaien kopuruari buruzko datuak FAO erakundearen FAOSTAT webgunetik atera ditugu. Datu guztiak 2019koak dira, horiek baitira eskuragarri dauden azkenak.

Jarduera hau elikagaien ingurukoa den arren, desberdintasunek erakusten digute desberdinkeria dagoela banaketan, batik bat errentak banatzeko orduan dauden desberdinkerien ondorioz.

Garapena

Banatu lanerako fitxak, eta ahal dela taldeek ez dezatela jakin gainerako taldeek zenbat elikagai dauzkaten. Irakur ditzatela jarraibideak. Komentatu, eta zalantzarik izanez gero argitu, denek ulertzeko zer egin behar duten. Denek garbi daukatenean, talde bakoitzak bere lana egingo du. Ahal dela, taldean erabaki dezatela elikagaiak nola banatu.

Fitxa talde guztiek bete dutenean, fitxak bildu eta ondo ikusten diren leku batean zintzilikatu.

Talde bakoitzeko pertsona batek azalduko du zenbat elikagai zeuzkaten eta nola banatu dituzten.

Hausnarketa

Bukatutakoan, hausnartu egingo dugu, honelako galderak eginez:

- Taldeek bete dituzuen laukiak ikustean, zer iruditzen zaizue harrigarriena?
- Talderen bati zaila egin al zaizue elikagaiak banatzea? Zergatik?
- Bidezkoa iruditzen al zaizue elikagaiak horrela banatzea?
- Zuen ustez, zein herrialde edo kontinente izan daiteke zuen taldea?

Egin ditzatela beren iruzkinak. Gero, azaldu ikasgelan egindako taldeek zer herrialde ordezkatzeko zituzten.

- Aztertu nola banatzen diren elikagaiak herrialde multzoetan. Zer iruditzen zaizue deigarrien banaketa horri dagokionez?
- Zuen iritzian, talderen batek sobera al zeuzkan elikagaiak? Eta talderen bati falta al zitzaizkion? Horrek zer pentsarazten dizue?
- Zein iruditzen zaizue talderik orekatuena?

Hausnarketa bukatzeko, begiratu 1 kg sortzeko zenbat zereal behar den erakusten duen irudiari.

- Ikusten al duzue zenbat zereal behar den abereak elikatzeko eta kilo bat haragi ekoizteko?
- Ikusi zenbat lauki bete dituzuen. Ikusten al duzue zenbat haragi jaten dugun giza garapen oso altuko herrialdeetan?

Begiratu GGI ertaina eta baxua duten herrialdeen fitxak, eta ikusi zer leku daukaten zerealak haien elikaduran. Bi hausnarketa egin litezke hortik abiatuta:

- Ikusten al duzue zenbat zereal izango liratekeen gizakiak elikatzeko, beste herrialde batzuetan hainbeste haragi jango ez bagenu?
- Zerealak elikaduran hain garrantzitsuak izanda, zuen ustez zer gertatuko litzateke bat-batean zerealen prezioa mundu osoan igo egingo balitz?

A TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	22
Frutak eta barazkiak	Orlegia	31
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Gorria	15
Esnea eta esnekiak	Marroia	26
Arraina	Urdina	4

OHAR GARRANTZITSUA

Dauzkazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

B TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	25
Frutak eta barazkiak	Orlegia	35
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Gorria	10
Esnea eta esnekiak	Marroia	13
Arraina	Urdina	3

OHAR GARRANTZITSUA

Dauzkazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

C TALDEA

Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	26
Frutak eta barazkiak	Orlegia	25
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Rojo	5
Esnea eta esnekiak	Marroia	6
Arraina	Urdina	3

OHAR GARRANTZITSUA

Dauzkazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Ez daukazue zertan otordu guztiak osatu; baten bat hutsik utz dezakezue. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

D TALDEA

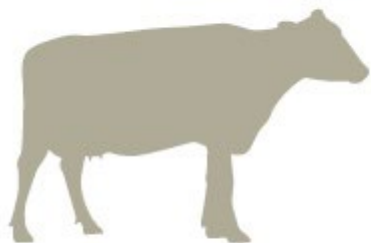
Txantiloian, dagokion elikagai motaren arabera margotu behar dituzue eguneko otordu bakoitzari dagozkion laukiak.

Elikagaia	Kolorea	Margotu beharreko laukiak
Zerealak	Horia	25
Frutak eta barazkiak	Orlegia	16
Proteinak (haragia eta arrautzak)	Rojo	3
Esnea eta esnekiak	Marroia	4
Arraina	Urdina	1

OHAR GARRANTZITSUA

Dauzkazuen lauki guztiak margotu behar dituzue; ez gehiago eta ez gutxiago. Ez daukazue zertan otordu guztiak osatu; baten bat hutsik utz dezakezue. Adi! Lauki bakoitzak ez du pieza bat adierazten (adibidez, lauki gorri bat ez da haragi-pieza bat, eta lauki orlegi bat fruta-pieza bat ere ez). Ez banatu koloreak horrela.

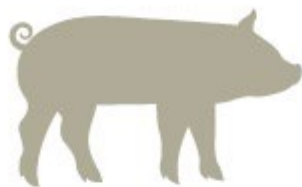
ZENBAT ZEREAL BEHAR DIRA HAUETAKO KILOGRAMO BAT EKOIZTEKO?

Behi-haragia:

16Kg

zereal

Txerri-haragia:

6Kg

zereal

Indioilar-haragia:

4Kg

zereal

Oilo-haragia:

3Kg

zereal

Ogia:

0,75Kg

zereal

Iturria: Gosearen Mapa. FAO, 2014.

ELIKAGAIEN INDUSTRIA HANDIA

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Elikagaien industriak elikagaiak kopuru handitan ekoizteko erabiltzen dituen oinarritzko baliabideak aztertzea.

Elikagaien ekoizpen industrialak ingurumenean eta gizakiongan dituen ondorio nagusiak zein diren ikustea.

Sortzen diren arazoen aurrean erantzun logikoak lantzea.

Garapen jasangarriko 1., 2., 3., 6., 12., 14. eta 15. helburuak.

Iraupena

Taldean hausnarketa- eta ikerketa-lanak hainbat saiotan edo hainbat egunetan egin daitezke.

Beharke dugun materiala

“*Elikagaien industria handia*” infografia ([esteka](#)).

Eranskineko koadroa.

Aurretiazko oharra

Infografian jasota dauden elementuen (ura, lurrak, kutsadura...) gaineko ikerketa- eta hausnarketa-lana bi modutara egin daiteke: talde guztiek elementuak oro har ikertuz, edota talde bakoitzak elementu jakin bat ikertuz. Nahi duzuen bezala egin dezakezue. Infografia proiektatu.

Beharrezkoa izanez gero, azaldu zeri deitzen diogun elikagaien industria handia: kontsumitzen ditugun elikagai batzuk merkatuak kontrolatzen dituzten enpresa handiek ekoizten dituzte. Nola sortzen ditu elikagaiak industria horrek? Infografian, lau faktore nagusiak daude jasota:

- Lur-eremu handiak.
- Ongarriak eta pestizidak.
- Makineria eta teknifikazioa.
- Ur asko.

Garapena

Ikasleekin lau talde osatu, eta talde bakoitzari bere lanerako koadroa eman. “*Elikagaien industria handia*” infografia ondo ikusten den leku batean jarri.

- Karten azalpena gidatu. Kartetan nekazaritzako elikagaien industria handien ezaugarri diren elementu batzuk ikusten dira.
- Jarraian, azaldu ikono grisak elementu horien giza eta ingurumen-ondorioak adierazten dituztela.

Taldeetan, “*Elikagaien industria handia*” infografian azaltzen diren ondorioen azalpen batzuk bilatu behar dituzte. Sarean bila dezakete horretarako informazioa.

Utzi denboratxo bat planteatutakoa aztertzeke eta hausnartzeko. Talde guztiek amaitu dutenean, gainerakoen aurrean azal dezatela landu dutena, txandaka, eta gainerakoek, nahi izanez gero, hausnarketa edo informazioa osa dezatela.

Elikagaien industria handia	
Edukiak	Elikagaien industria handiek elikagaiak masiboki ekoizteko erabiltzen dituzten baliabideak. Elikagaiak ekoizteko sistema horrek ingurumenean, planetako baliabideetan eta gizakiongan izan ditzakeen ondorio positiboak eta negatiboak.
Lanerako pistak	Aztertu posterra eta azaldu zergatik gertatzen diren halako ondorioak ingurumenean eta gizakiongan. Adierazi elikagaiak masiboki ekoizteari lotutako elementuen alde onak eta alde txarrak. Galdera hauek lanerako oinarri gisa balioko dizute: 1 Elikagaien industria handien ezaugarri diren elementuak: • Elikagaien industria handiak zergatik behar ditu hainbeste lur? Nola lortzen ditu lur-eremu horiek? Lur asko erabiltzea al da elikagaiak kopuru handitan ekoizteko modu bakarra? • Zer dira ongarriak? Nondik ateratzen dira? Beharrezkoak al dira? Zergatik? • Eta pestizidak? Zertarako erabiltzen dira? • Zergatik dago mekanizatuta elikagaien ekoizpena? Makineriarik gabe, ba al legoke hainbeste elikagai ekoizterik? • Ura beharrezkoa al da elikagaiak ekoizteko? Zergatik? 2 Elementu horiek gizakiongan eta ingurumenean dituzten ondorioak: • Zergatik deforestatzen dira basoak nekazaritzarako? Zer ondorio eragiten ditu deforestazioak planetan? • Zergatik kanporatzen dituzte nekazariak beren lurretatik? • Zer eragiten diote ongarriek eta pestizidek lurrari? • Lurra nola higa daiteke? Lurra higatzeak zer ondorio ditu laborantzan? • Zer ondorio ditu makineria mugiarazteko behar den erregaiak elikagaien merkatu globalean? • Ura nola kutsa daiteke? Ura kutsatuta egoteak zer ondorio eragin ditzake? Zer gertatzen da ur kutsatua itsasora iristen denean? • Airearen eta uraren kutsadurak zer ondorio dauzka gizakiongan? • Zein ondorio positibo eta negatibo dauzka ekoizpen-sistema horrek gizakiongan?

Ikerketa egiteko baliabide interesgarriak eskaintzen dituzten webguneak:

Lurzoruak

[Land & life | UNCCD](#)

<https://natureduca.com/blog/de-la-formacion-del-suelo-a-la-agricultura-biologica-la-importancia-de-un-suelo-vivo/>

<http://www.fao.org/news/story/es/item/357165/icode/>

Kutsadura

<https://natureduca.com/blog/la-contaminacion-atmosferica-y-la-salud-ambiental/>

<https://www.who.int/es/news/item/06-03-2017-the-cost-of-a-polluted-environment-1-7-million-child-deaths-a-year-says-who>

Lurraren jabetza

<https://www.unccd.int/land-and-life/land-tenure/overview>

<https://viacampesina.org/es/pertenecemos-a-la-tierra/>

Ongarriak

<https://natureduca.com/blog/la-agricultura-ecologica-y-sostenible-y-los-fertilizantes-organicos/>

Ura

<http://www.cieau.com/les-ressources-en-eau/dans-le-monde/ressources-en-eau-monde>

https://www.unccd.int/sites/default/files/2018-06/GLO%20Spanish_Ch8.pdf

JANARIA BOTA ETA BOTA

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Janaria ekoizten denetik kontsumitzen denera arteko faseak eta eragileak.
Janaria botatzearen aurrean kontziente izatea.
Kontsumitzaile gisa arduraz jokatzeta.
Garapen jasangarriko 2., 12., 14. eta 15. helburuak.

Iraupena

Saio bat.

Beharko dugun materiala

Plastikozko janariak erabiltzea litzateke egokiena. Hori posible ez bada, pilotak edo eraikuntzako piezak erabil ditzakezue; nolabaiteko tamaina duen edozer, jarduera bisuala izango baita batik bat. Gutxienez 45 pieza beharko lirateke, gure ustez.

Aurretiazko oharra

Erabiliko duzuen piezen kopuruaren arabekoak izango dira zenbatekoak. Guk gomendatzen dugun bezala 45 pieza erabiliz gero, zenbatekoak hauek lirateke:
Elikagaien 1/3 botako duzue zakarrontzira; 15 pieza, alegia.
Elikagaien katean dagoen eragile bakoitzak zakarrontzira botako dituen janari piezak zerrenda honetako ehunekoaren arabekoak izango dira¹:

Ekoiztean: 2 pieza (% 11).

Prozesatzean eta banatzean: 3 pieza (% 19).

Saltzean: 1 pieza (% 5).

Elikadurarekin lotutako zerbitzuetan

(jatetxeak, ospitaleetako sukaldeak, ikastetxeetakoak, etab.): 2 pieza (% 12).

Etxeetan: 8 pieza (% 50).

Eranskinetako txartelak zuriz utziko ditugu, piezen kopuruak aldatzen badira ere.

Garapena

Elikagaien katean parte hartzen duten eragileak zein diren idatziko dugu arbelean:

Ekoizlea – Prozesatzailea/garraiatzailea – Saltzailea (txikizkariak eta handizkariak) – Kontsumitzailea

Esan neska-mutilei ikusiko dugula elikagaiak ekoizten direnetik kontsumitzen diren arteko prozesu luzean zehar zenbat janari botatzen den zakarrontzira.

Pieza guztiak mahai gainean jarriko ditugu.

Bost pertsonari laguntzeko eskatuko diegu² eta mahaiaren albo batean jartzeko esango diegu. Laguntzaile horiei eranskinetako txartelak emango dizkiegu³.

Laguntzaile bakoitzari eskatuko diogu bere txartelak adierazten duen pieza kopurua hartu eta zakarrontzira botatzeko. Ez du esan behar zer eragileren papera ari den betetzen.

¹ Iturria: Fusión 2016. Europar Batasunari buruzkoak dira datuak (EB28).

² Hemendik aurrera, **laguntzaile** deituko diegu.

³ Saiatu arbelean idatzitako ordena berean ez jartzen: Ekoizlea – Prozesatzailea/Garraiatzailea – Janari-saltzailea – Jatetxea – Etxea

Denek bukatu dutenean, mahai gainean geratu diren piezekin menditxo bat egingo dugu, eta zakarrontzira botatakoekin beste bat. Esango diegu azken horiek direla prozesu osoan zehar zakarrontzira botatako elikagaiak.

Hausnarketa

Bukatutakoan, galdera batzuk egingo dizkiegu, hausnartzen laguntzeko:

- Bi menditxoak konparatzeko eskatuko diegu. Esango diegu zer adierazten duen menditxo bakoitzak, eta Europan ekoitzitako elikagaien herena botatzen dugula zakarrontzira. Zer sentitzen dute guztira zenbat janari botatzen dugun ikustean?
- Arbelean idatzitakora joko dugu, eta gogoratuko dugu laguntzaile bakoitzak zenbat pieza bota dituen zakarrontzira. Zuen ustez, elikadura-kateko zer eragile ordezkatzan zuen laguntzaile bakoitzak? Eman dezatela beren iritzia. Gero, laguntzaile bakoitzak esan dezala zehazki zein eragile ari zen ordezkatzan.
- Harrigarria iruditu al zaizue bakoitzak zenbat bota duen?
- Elikaduraren katean, zeintzuk dira janari gehien botatzen dutenak? Ikusten al duzue etxeetan botatzen dugula janari gehien zakarrontzira? Ez al zaizue harrigarria iruditzen?
- Ikusten al duzue kontsumitzaile gisa zenbateko garrantzia daukagun hainbeste janari botatzeko orduan?

Ekoizlea zara:

KENDU ____ PIEZA

Janaria prozesatzen eta banatzen duen enpresa zara:

KENDU ____ PIEZA

Janari-saltzailea zara:

KENDU ____ PIEZA

Jatetxe bat zara:

KENDU ____ PIEZA

Kontsumitzailea zara:

KENDU ____ PIEZA

BOTATAKO ELIKAGAIEN GAINEKO IKERKETA

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Elikagaiak botatzearen aurrean erantzukizunez jokatzeari.

Kontsumitzaile arduratsuak izatea.

Janaria alferrik ez botatzeko jarraibideak.

Garapen jasangarriko 2., 12., 14. eta 15. helburuak.

Iraupena

Jarduera hau denbora puxka baten egiteko dago pentsatuta; gutxienez astebetean.

Beharko dugun materiala

Elikagaiak botatzeari buruzko datuak eta jarraipena egiteko fitxa.

Ikasgelan ikusteko bideoak:

[Elikagaiak botatzeak uzten duen aztarna](#) eta [Elikagaiak botatzeak uzten duen aztarna 2](#), biak FAO erakundeak eginak.

[Hondakinak](#), WWF erakundeak babestua.

Garapena

1. fasea

Taldeak osatu. Talde bakoitzari «Jarraipena egiteko fitxa» batzuk eman.

Astebetez, inguruan botata ikusten dituzten elikagaiei buruzko datuak hartu beharko dituzte ikasleek. Batik bat eremu hauek ikertu beharko dituzte:

- Ikastetxea, jolastokian nahiz jantokian.
- Elkartzaren diren lekuak (urtebetetzeak, festak...).
- Etxetik kanpoko establezimenduak (hanburgeseriak, pizzeriak, jatetxeak...).
- Inguruko parkeak.

2. fasea

Astebete geroago, talde bakoitzeko kideek bateratu egingo dituzte beren ikerketaren emaitzak, eta alderdi hauek apuntatuko dituzte:

- Zer elikagai mota ikusi dituzten botata. Datu zehatzagoak izateko, batera ditzatela taldeko kide guztiek aurkitutakoak.
- Zergatik bota dituzten elikagai horiek zakarrontzira. Bakoitzak eman dezala bere iritzia eta ikus dezatela zergatiren bat nagusitzen den.

Talde guztiek amaitu dutenean lana, bateratu egingo ditugu ondorioak eta datu nagusiak arbelean idatziko ditugu. Horrela, errazago ikusiko dituzte taldeek ateratako ondorioak.

Hau;marketa

Emaitzak bateratu, eta horien gainean hausnartu:

- Zaila iruditu al zaizue ikerketa egitea? Zergatik?
- Batez ere non botatzen dituzte elikagaiak?
- Bota dutenetik zer iruditu zaizue deigarriena?
- Botatako elikagaien gaineko datu orokorrak ikustean, harrituta geratu al zarete?
- Elikagaiez gain, energia eta ura ere ondo erabili behar ditugula esaten digute behin eta berriro. Ez al zaizue iruditzen ez genituzkeela alferrik erabili edo bota beharko?
- Janaria, energia eta ura alferrik botatzeak kalte egin al diezaieke beste pertsona batzuei?

- Guk gehiegi erabiltzen baditugu, beste batzuei ez al zaie gutxiegi geratuko?

Bukatzeko, ikusi proposaturiko bideoren bat edo bideo guztiak. Behar den guztietan gelditu eta sortzen diren zalantzak argitu, edukia denek ondo uler dezaten.

Jarduera honen emaitzekin, hausnarketa barne, *Kanpaina egiten 1 eta 2* jardueretara igaroko gara.

JARRAIPENA EGITEKO FITXA

Lekua: non topatu duzuen elikagaia botata (zakarrontzietan, jantokian...).

Mota / Kopurua: zer elikagai topatu duzuen botata eta gutxi gorabehera zenbat.

Data	Lekua	Elikagai mota / Kopurua	Oharrak

ETXEAN BOTATZEN DUGUNA

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Elikagaiak botatzearen aurrean erantzukizunez jokatzea.

Kontsumitzaile arduratsuak izatea.

Janaria ez botatzeko jarraibideak.

Garapen Jasangarrirako 2., 12., 14. eta 15 helburuak.

Iraupena

Jarduera hau denbora puxka baten egiteko dago pentsatuta; gutxienez astebetean.

Beharko dugun materiala

Elikagaiak botatzeari buruzko datuak eta ikerketa egiteko txantiloak.

Ikasgelan ikusteko bideoak:

[Elikagaiak botatzeak uzten duen azterna](#) eta [Elikagaiak botatzeak uzten duen azterna 2](#), biak FAO erakundeak eginak.

[Hondakinak](#), WWF erakundeak babestua

Aurretiazko oharrak

Jarduera honen helburua ez da, noski, ikasleen etxean astebetean botatzen dituzten elikagaien neurketa zehatza egitea, estatistikoki oso konplexua baita hori, baizik eta elikagaiak botatzearen errealitatera hurbiltzea eta ikerketa egitean ikusi dutenaren aurrean hausnarketa egitera bultzatzea.

Garapena

Jarduera zertan datzan azaldu: haur bakoitzari ikerketa egiteko txantilo bat eman, eta edukia denen artean errepasatu, zer egin behar duten ondo ulertu dutela ziurtatzeko. Astebetez, apuntatu beharko dute zer elikagai bota dituzten etxean zakarrontzira, eta bota izanaren zergatia ere adierazi beharko dute.

Astebete geroago, denek egin dutenean ikerketa, lauwpabost ikasleko taldeak osatu, talde bakoitzean alderdi hauek azter ditzaten:

- Zer elikagai mota bota dituzten gehien. Datu zehatzagoak izateko, batera ditzatela taldeko kide guztiek aurkitutakoak.
- Zergatik bota dituzten elikagai horiek zakarrontzira. Bakoitzak eman dezala bere iritzia eta ikus dezatela zergatiren bat nagusitzen den Talde guztiek amaitu dutenean lana, bateratu egingo ditugu ondorioak eta datu nagusiak arbelean idatziko ditugu. Horrela, errazago ikusiko dituzte taldeek ateratako ondorioak.

Hausnarketa

Emaitzak bateratu eta horien gainean hausnartu:

- Zaila iruditu al zaizue ikerketa egitea? Zergatik?
- Zuen etxean bota dutenetik zer iruditu zaizue deigarriena?
- Taldean zuen datuak bateratu dituzuenean, etxe guztietan antzeko moduan jokatzeko dutela iruditu al zaizue?

Bukatzeko, ikusi proposaturiko bideoen bat edo bideo guztiak. Behar den guztietan gelditu eta sortzen diren zalantzak argitu, edukia denek ondo uler dezaten.

Jarduera honen emaitzekin, hausnarketa barne, *Kanpaina egiten* jardueretara igaroko gara.

Ikerketa egiteko txantiloia

EGUNA	Bota den elikagaia	Zergatia *	Lekua	Gutxi gorabehera zenbat
Astelehena				
Asteartea				
Asteazkena				
Osteguna				
Ostirala				
Larunbata				
Igandea				

* Zergatia: **A** Iraungi egin da, **B** Hondatu egin da, **C** Sobera gelditu da
(gehiegi egin delako) **D** Sobera gelditu da (jan ez delako)
E Besteren bat (zehaztu)

KANPAINA EGITEN II

SARE SOZIALAK

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Elikagaiak botatzearen aurrean erantzukizunez jokatzea.
Kontsumitzaile arduratsuak izatea.
Janaria alferrik ez botatzeko jarraibideak.
Sare sozialetan informazio-kanpaina bat egitea.
Garapen jasangarriko 2., 12., 14. eta 15. helburuak.

Iraupena

Beharren arabera iraupena izango du jarduera honek.

Beharko dugun materiala

Botatako elikagaien gaineko ikerketa eta Etxean botatzen duguna jardueretatik ateratako informazioa.
Eranskinean datozen lanerako orriak.
Ikasgelan ikusteko bideoak:
[Elikagaiak botatzeak uzten duen aztarna](#)
[Elikagaiak botatzeak uzten duen aztarna 2](#), biak FAOrenak.
[Hondakinak](#), WWF erakundeak babestua.

Aurretiazko oharra

Aurrez ez baldin badituzue *Botatako elikagaien gaineko ikerketa eta Etxean botatzen duguna* jarduerak egin, proposatzen dizkizuegun bideoak ikustea komeni da.
Kontuan izan ikasleek beharbada telefono mugikorrak erabili behar izango dituztela jardueraren 2. fasea egiteko. Kasu horretan, behar diren baimenak eskatu beharko dituzte.

Jarduera hau oso aproposa da klipmetrajeak egiteko eta gero zabalpena emateko.

Garapena

1. fasea

Bideoak ez badituzue aurrez ikusi, proiektu itzazue orain. Behar den guztietan gelditu eta sortzen diren zalantzak argitu, edukia denek ondo uler dezaten.

Ikasleak taldeka jarri eta jarduerari buruzko azalpentxo bat eman:
«Ikusi duzuen bezala, elikagai asko botatzen dira gure inguruan. Gu guztiok kontsumitzaileak garenez, badaukagu horretan erantzukizunik. Munduan gosea eragiten duen kate horretan gu ere bagaude. Arduraz jokatu behar dugu. Zerbait egin beharko genuke, egoera aldatzea gure esku dagoelako. Hortaz, talde bakoitzean ekintza zehatz batzuk pentsatuko dituzue, gure inguruan ez botatzeko elikagai gehiago, eta eman beharreko pauso nagusiak biltzen dituen dekalogo bat egingo duzue».

Lanerako orriak banatu, eta talde bakoitzak bere dekalogoak egin dezala. Talde guztiek amaitu dutenean, talde bakoitzeko pertsona batek beren dekalogoak azalduko du. Edukiaren inguruan hausnarketa egin, ahalik eta egokiena eta praktikoa izan dadin.

2. fasea

Orain, dekalogoak sare sozialetan zabaltzeko kanpaina bat egingo dugu, haietan jasotako mezua ahalik eta jende gehienarengana irits dadin.

- Horretarako, talde bakoitzak egokien iruditzen zaion moduan jaso beharko du mezua (irudi digitaletan, bideoan, audioan...), sormena landuz.
- Elikagaiak alferrik botatzearen inguruko hausnarketaren bat eta landutako dekalogoko punturen bat jaso beharko ditu mezuak. Ohar eta mezu laburrak planteatu beharko dituzte taldeek, zabaltzen errazak, gizartea informatzeko eta sentsibilizatzeko.
- Halaber, erabaki beharko dute zer sare erabiliko dituzten (Whatsapp, Snapchat, Instagram...), zeintzuk izango diren eraginkorrenak, zer formatu izango den egokiena, etab.

Garrantzitsua da kanpaina bukatutakoan ebaluazioa egitea eta izan duen oihartzuna baloratzea: zer-nolako erantzuna izan duen, zenbat jarraitzaile izan dituen, zein iruzkin egin zaizkion, zenbat *like* jaso dituen, zenbatek partekatu zituzten argitalpenak, interakzioak, eta abar.

JANARIA EZ BOTATZEKO RAPA

Jarduera honekin, zera landuko dugu

Janaria botatzearen aurrean kontzientziaztea.

Janaria botatzearen aurrean arduraz jokatzeta.

Kontsumitzaile arduratsuak izatea.

Janaria ez botatzeko jarraibideak.

Informazio-kanpaina bat egitea.

Garapen jasangarriko 2., 12., 14. eta 15. helburuak.

Iraupena

Saio bat.

Aurretiazko oharra

Jarduera hau egin baino lehen, *Udarearen istorioa* ipuina irakurtzea komeni da, eta *Kanpaina egiten I* jarduera egina izatea, dekalogoak lagungarria izango baitaie jarduera honetarako.

Egokia litzateke *Etxean botatzen duguna* jarduera egina izatea ere.

Esteka hauetan, raperako oinarri erritmikoak topatuko dituzue. Erabilgarriak izan daitezke jarduera honetarako:

- <https://www.youtube.com/watch?v=Q0JWsvIewIA>
- <https://www.youtube.com/watch?v=kZU9YY1UDMQ>
- https://www.youtube.com/watch?v=6W_0fWzHgug
- <https://www.youtube.com/watch?v=1e66UhRY2Os>
- <https://www.youtube.com/watch?v=HHLgdUzU2Dc>

Garapena

Errepasatu «Kanpaina egiten I» jardueran egindako dekalogoak.

Jarri neska-mutilak taldeka, eta talde bakoitzak bere rapa sor dezala: dekalogoak sortzean landutakoan oinarrituz sortu beharko dute letra, eta oinarri erritmikoa erantsi beharko diote.

Talde bakoitzak bere rapa aurkeztuko du. Oso egokia litzateke rap horiek ikastetxeko hainbat lekutan interpretatzea, edota ikasturtean zehar ikastetxean izaten den jaialdiren batean abestea, mezua ikastetxeko gainerako ikasleengana zabaltzeko.

Beste aukera bat ere badago: rap horiek grabatzea eta sare sozialen bidez zabaltzea, «Kanpaina egiten» jardueraren esparruan.